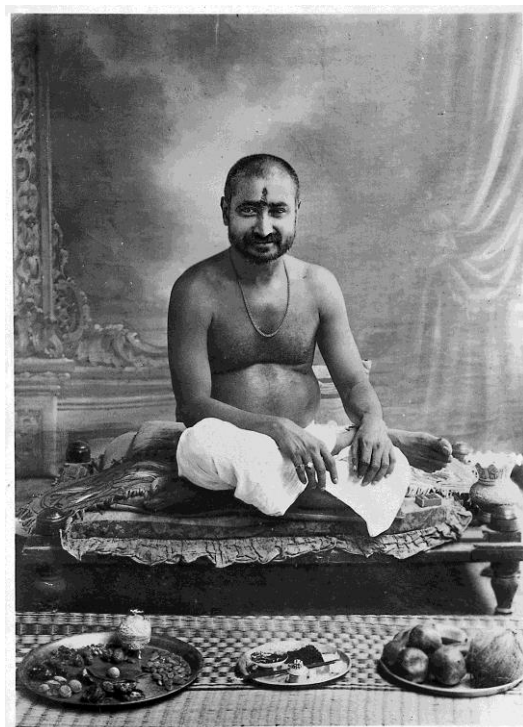

ŠRÍ SIDDHARÁMÉŠVAR MAHÁRÁDŽ
ZLATÝ DEN

POZNÁMKA K ČESKÉMU VYDÁNÍ

Zlatý den (Golden Day) je jedinou knihou, kterou vlastnoručně napsal šrí Siddharáméšvar Mahárádž a vyšla v roce 1926. Ostatní knihy jsou většinou přepisy jeho přednášek od oddaných žáků. Zlatý den je velice útlá knížka a má sloužit jako úvod k duchovnímu učení.

Následující český překlad je pořízen z angličtiny (jméno překladatele z maráthského originálu nebylo uvedeno) a obsahuje mnoho výrazů ze sanskrtu. Ty ponecháváme v maráthské transkripci (např. v maráthštině se čte *dňána*, zatímco v sanskrtu *džňána* apod.), protože to byl jazyk originálu. U některých míst byly přidány poznámky pod čarou. Ostatní poznámky v textu byly již součástí anglického překladu.

|| rádžádhirádž sadgurunáth šrí Siddharáméšvar Mahárádž kí džaj ||

|| rádžádhirádž sadgurunáth šrí Randžit Mahárádž kí džaj ||

ŠRÍ SIDDHARÁMÉŠVAR MAHÁRÁDŽ: ZLATÝ DEN

Světský život (*samsára*) je pokusem získat vlastní štěstí za cenu obětí a práce ostatních (bez ohledu na jejich štěstí či utrpení). Naproti tomu duchovní život čili *paramártha*¹ znamená: (1) uvědomit si či poznat to, co je zdrojem celého vesmíru, (2) vychutnávat si své vlastní přirozené štěstí (tj. štěstí získané bez úsilí nebo prostředků - štěstí Já), (3) učinit všechny lidi stejně tak šťastné a (4) také je to k dokonalosti dovedená věda.

Materiální věda je vždy nedokonalá a to, co je nedokonalé nemůže nikomu přinést štěstí. *Paramártha* není nic jiného než věda dovedená k dokonalosti. Dokonalost může přinést štěstí všem. Nedovařené či syrové jídlo způsobuje pouze bolesti břicha, ale řádně uvařené jídlo nás zasytí. Dokonce i hořké plody stromu *Ním* (*Nimb*) chutnají sladce, když jsou zcela zralé.

Materiální věda dovedená k dokonalosti se stane *paramárthou*, což není nic jiného než Bůh či *Brahman*.

Světský život (*samsára*) i duchovní život (*paramártha*) mají tentýž cíl, kterým je dosáhnout štěstí. Ale materiální život i materiální věda přináší jen dočasné štěstí, zatímco *paramártha* přináší dokonalé věčné štěstí, které je nesrovnatelné s jakýmkoli jiným štěstím. Světský (*samsára*) i duchovní život (*paramártha*) míří ke stejnému cíli, ale jejich výsledky jsou naprosto opačné. Jeden vede k nekonečnému utrpení a druhý k nezměrné a nekonečné radosti.

Materiální vědci zjistili, že základem světa je prostor, ale to, co je za ním, již neznají. Tito vědci používají ke svým výzkumům nástroje, jako jsou oči, mikroskopy, zvětšovací skla apod. Jenže to jsou pouze neživé předměty, takže mohou pomoci jen při poznávání materiálních věcí, ale již nikoli při poznávání nevnímátné Skutečnosti, která je za prostorem. Tuto Skutečnost je možné poznat jedině pomocí vědomí (*džána*).

Předměty, které jsou zcela blízko, vnímáme kůží. Ty, co jsou dál, vidíme očima a ty, co jsou ještě dál, můžeme zaslechnout pomocí uší. Vnitřní vlastnosti předmětů, jako je např. sladkost, hořkost, pálivost apod., můžeme poznat jazykem. Tyto vnitřní vlastnosti není možné poznat kůží, očima ani ušima. Ještě jemnější a nevnímátné substance můžeme poznat myslí (*mana*) či intelektem (*buddhi*), ale jedině *džána* (vědomí) poznává vše. Vědomí (*džána*), které je zdrojem všeho, není možné poznat pomocí neživých nástrojů jako je třeba mikroskop. Vždyť ani vnitřní neviditelné vlastnosti věcí, tedy sladkou chuť sladkostí, hořkost u hořkého ovoce či pálivost čili, nemůžeme vnímat pomocí žádného nástroje či zvětšovacího skla. Materiální nástroje postihují nanejvýš vnější formu předmětu, ale nemohou proniknout do jeho vnitřních vlastností. Když nemohou prozkoumat vnitřní vlastnosti neživých předmětů, tak jak by mohli poznat nevnímátnou Skutečnost, která je základem všeho viditelného i neviditelného a je známa jako vědomí (*džána*)? Abychom mohli poznat vědomí (*džána*) potřebujeme prostředky, které jsou toho schopny. Není proto divu, že vědci a agnostici, kteří používají jen materiální a neživé nástroje, nebyli s to z vědomí (*džána*) cokoli poznat.

Starověcí *ršiové* (mudrci) nejdříve studovali materiální vědu, ale nemohli pomocí ní nalézt skutečné štěstí, a tak se začali zabývat studiem duchovní vědy. Zde dosáhli mnoha úžasných objevů, jako je např. schopnost číst myšlenky, schopnost znát události, které se odehrávají velmi daleko, stát se neviditelným, vstoupit do cizího těla, léčit tělesné i duševní nemoci pomocí

¹ *Paramártha* znamená doslova „nejvyšší cíl“, čímž je míněno dosažení vysvobození (*móksa*, *nirvána* etc.) neboli sebe-realizace. Přeneseně toto slova může označovat i cestu k tomuto cíli.

manter, či schopnost pohybovat se ve vzduchu a mnoho další nadpřirozených sil (*siddhi*). Nakonec ale došli k tomu, že tyto síly jim nemohou pomoci při dosažení skutečného a věčného štěstí, a tak obrátili svou pozornost k prozkoumání Já. Díky tomu dosáhli dokonalého duchovního uspokojení a toho nejvyššího štěstí. V tomto stavu zakusili bezbřehou a nepopsatelnou radost a každý z nich volal: „Jsem požehnaný! Jsem požehnaný!“ Posvátanou Pravdu, kterou si díky tomuto poznání uvědomili, označili jmény jako je *Íšvara* (Bůh), *Déva*², tj. duch, který osvětluje vše, či *Brahman* a Já uznali za základ celého vesmíru. Materiální vědci ale nemohou dojít ke Skutečnosti nebo si uvědomit tento Zdroj veškerenstva, a místo toho se zastavili v bodě nula. Proto se jim říká materialisté či agnostici, zatímco *védántíni* (následovníci *védánty*) či mudrci z jiných náboženství, kteří hlásají stejnou pravdu jako Vědy, si uvědomili skutečnou podstatu posvátané Pravdy, a proto se jim říká hlasatelé či následovníci *dňána*, Skutečnosti neboli Pravdy. Právě tato *dňána*, Skutečnost, je známa jako *Brahman* či *Íšvara*. Také se jí někdy říká *Déva* (od *div* = zářit), protože je základem poznávání, neboli že díky ní můžeme vše poznávat, protože ona je tím, co vše osvětluje – tj. *Dévou*. V ní je vše, co je stvořeno, a celý vesmír je stvořen z ní. Je vskutku zdrojem (otcem) všeho. Ježíš učil, že Bůh je za nebem, za oblohou a obloha je nic, tj. nula. To, co existuje za oblohou (prostorem) neboli nulou, je právě *Déva* (Bůh). Obloha (prostor) neboli nula, je naprostou nevědomostí (*adňána*), protože zde není známo nic existujícího. To, co je za oblohou či nulou, je *dňána* neboli Skutečnost, která sama zná i tuto oblohu – nulu. A ve všech náboženstvích je *dňána* označována jako Bůh. V jednom z těchto náboženství, v hinduismu, najdeme velmi jasný popis Boha pomocí různých atributů jako je *društa* (vše vidoucí, zdroj vidění), *čaitanja* (síla), *sákši* (svědek), *paripúrna* (dokonalý), *nirantar* (bez vzdáleností), *ananta* (bez konce, bez omezení). Všechny tyto atributy patří Tomu, co je označováno jako *Brahman* či *Íšvara*, tedy tomu, co je Zdrojem celého vesmíru. Stačí, když si vezmeme pouze jeden z těchto atributů – např. *nirantar* (bez vzdáleností) – aby se ukázala prázdnota všech materiálních objevů.

Zdrojem tohoto vesmíru je *Brahman*, které je bez vzdáleností (*nirantar*). Proto byly pokusy s rádii či bezdrátovými přenosy apod. úspěšné. S pomocí dalekohledu vidíme vzdálené objekty blízko. To není samozřejmě způsobeno nástrojem. Nástroj nevezme věc a nepřinese ji blíž. Všechny věci existují ve skutečnosti bez vzdáleností a pouze díky oku se jeví v různých vzdálenostech. Pokud bychom nějakým způsobem zbavili oko té vlastnosti, které je nutí vnímat věci jako vnější objekty, tak by vše bylo uvnitř nás bez jakékoli vzdálenosti. Rádio nepřinese slova blíž, ale ona slova jsou již uvnitř nás, postrádajíce jakékoli vzdálenosti. Rádio apod. nedělá nic jiného, než že vám pomáhá zakusit slova, která jsou uvnitř vás a nemají žádnou vzdálenost. Stačí si povšimnout, že slova, která vyřkneme, se nerozpráší do vzduchu jako rozhozená rýže a pronesená věta se nerozláme, ale několik lidí slyší všechna slova ve stejnou chvíli ve všech směrech! Pokud to pečlivě uvážíte, všechno se vám vyjasní. Nezbytně musíme dojít k závěru, že vše, co nyní vskutku existuje, musí existovat od počátku. Platí toto pravidlo: jen to, co existuje, může být zakoušeno. Proto moderní vědci neobjevili nic nového, ani nevytvořili žádné nové věci. To, co dnes existuje, či to, co se zdá být vynalezeno, existovalo již od počátku. Jediný rozdíl je, že nyní je nám to známo, zatímco předtím jsme to neznali. Může se tomu pak říkat vynález? Ne. To, co nikdy neexistovalo, není možné stvořit či vynalézt žádným prostředkem ani nástrojem.

Vědy jsou pokladnicí plnou mnoha pravd. Nezměrnost védského poznání si můžeme představit, pokud se jednu z těchto pravd pokusíme pochopit. Díky tomuto poznání si uvědomíme, že

² *Déva* je označením pro boha, ale v doslovném překladu znamená „zářící“.

všechny moderní vynálezy jsou ve skutečnosti prázdné a falešné. Moderní vědci by se tedy neměli nadýmat pýchou z těchto svých takzvaných vynálezů a objevů. Protože, po pravdě řečeno, zatím neznají nic ze skutečné Pravdy. Tito lidé jsou již od samého začátku v klamu, protože si neuvědomili skutečný stav vesmíru. Nebude tedy zcela od věci, pokud tento problém vyjasníme dalším výkladem.

Díky mikroskopu se malý předmět může jevit jako veliký. Samotnému oku se tentýž předmět bude jevit malým. Jak velký je tedy doopravdy? Zvětšuje lupa velikost předmětu, nebo oko jeho velikost zmenšuje? Jedna a ta samá věc se v jednu chvíli jeví jako obrovská, a hned na to jako malá. Tak jak je to s ní doopravdy? Je malá nebo velká? Jaký je její skutečný stav? Věc, která je skutečně malá se nemůže zvětšit pomocí žádného nástroje. Stejně tak pokud je velká, tak není možné žádným nástrojem dosáhnout toho, aby se oku jevila jako malá. Žádný umělý přístroj ani fyzické oko nemůže věc skutečně zmenšit anebo zvětšit. Jaká je příčina toho, že se pomocí různých prostředků (jako je např. lupa či fyzické oko) stejná věc jednou jeví jako velká a jindy jako malá? Pokud o tom budeme hluboce přemýšlet, dojdeme k přesvědčení, že lupa onu věc nezvětší a že ani oko ji nezmenší. Je to díky slabé poznávací síle vycházející z oka, že se věc jeví jako malá. Lupa zesiluje sílu oka (která vnímá předměty ve světě) a díky zvětšené síle, se stejná věc jeví větší. Takto je možné pomocí vnějších nástrojů zvětšit poznávací sílu a věci se pak jeví větší. Pokud budeme stále zvyšovat intenzitu této síly, tak se i předmět bude stále víc a víc zvětšovat, dokud se nerozředí a bude neviditelný jako obloha (prostor) a nakonec z předmětu nezůstane vůbec nic. Asi všichni ze své vlastní zkušenosti vědí, že pokud se nadměrně zvětší intenzita světla, tak nebude vidět či bude oslepující.

Předmět, který se při pohledu pouhým okem, jeví jako by se nacházel daleko, se bude jevit blízko, pokud si na pomoc vezmeme dalekohled. Přitáhl dalekohled onen předmět blíž, anebo ho oko odsunulo dál? Ani jedno z toho. Důvodem toho, proč se pomocí dalekohledu jeví předměty blíž je, že dalekohled zvětšuje poznávací sílu oka. Pokud budeme stále zvyšovat intenzitu poznávací síly pomocí stále mocnějších nástrojů, tak se stejný předmět bude jevit stále blíž a blíž, až dojdeme k tomu, že bude tak blízko, že se bude jevit uvnitř nás a nakonec se stane neviditelným a zmizí. Pokud by naše oči byly stejně silné jako dalekohled, zakoušeli bychom vzdálenosti mezi předměty stejně jako nyní? To těžko. Když budeme následovat tento tok myšlenek, dojdeme k otázce, zdali předměty, které se jednou jeví blízko, jindy daleko, jednou jsou veliké, podruhé malé, vůbec existují. Tak dojdeme k závěru, že nic z toho, co se jeví, neexistuje a je to pouze iluze. Chyba je v poznávací síle oka či intelektu, protože zakouší (1) vzdálenosti mezi předměty, (2) rozdíly mezi velikostmi a (3) existenci a neexistenci věci.

I lidé, kteří věří pouze své zkušenosti toho, co vidí a považují za pravdivé díky svým slabým očím a intelektu se nyní musí přesvědčit o tom, že objevy jako je létání letadly, cestování vlakem, řízení motorových aut či poslouchání rádia jsou jen iluze. Kam letět, kam běžet, když tu doopravdy není žádná vzdálenost? Není to vše jen nevědomostí ohledně pravého stavu věcí? Pokud by skutečně existovaly nějaké vzdálenosti, tak by rádio ani žádný jiný nástroj nemohlo způsobit, abychom zvuk slyšeli blíže. Jen si poslechněte hlas, který slyšíme pomocí rádia! Je slyšet, jako kdyby někdo mluvil velice blízko. Jen se podívejte, jak blízko je předmět, který vidíme pomocí dalekohledu! Z tohoto všeho je zřejmé, že všechny věci postrádají jakékoli vzdálenosti. V ničem a mezi ničím nejsou vůbec žádné vzdálenosti. Nejsou žádné rozdíly ve velikosti či rozměru. Vskutku, není tu vlastně nic jako velikost či rozměr. Stejně tak i věci, které se jeví jako existující, ve skutečnosti neexistují. Závěr, ke kterému jsme došli, je jen zlomek jednoho z mnoha principů obsažených ve Védách. Pokud je třeba i jen tento jeden princip plně

pochopen, tak získáme zcela novou zkušenost pravého stavu věcí a okamžitě nám bude zřejmý velký rozdíl mezi poznáním a zkušeností *džánina* (toho, kdo si uvědomil Pravdu) a poznáním a zkušeností nevědomého, který si pravdu neuvědomil. Ale k čemu dopodrobna vysvětlovat tyto principy lidem, kteří se ženou jen a pouze za materiálními věcmi. Nyní se zastavíme jen u tohoto předběžného objasnění. Je totiž dostatečné na to, abychom si alespoň udělali představu o nekonečné a jemné filosofii Véd.

Zdroj všech věcí ve vesmíru je znám jako *Íšvara* (Pán, tj. ovládající síla), *Brahman* anebo *Déva* (Duch osvětlující vše). Tuto jemnou Pravdu si nikdo nemůže uvědomit pomocí postů, tělesné askeze či různými formami cvičení, které hlásají jednotlivé náboženské směry, ale můžeme si ji uvědomit jediné díky pochopení, které je zprostředkované učením duchovního Mistra. Skutečnost, která je zdrojem nejvyšší nekonečné radosti a kterou je možné si uvědomit jen díky duchovnímu přemýšlení, je přítomná všude a v každé chvíli. Proč by se tedy inteligentní lidé neměli pokusit ji poznat? To je naší radou pro všechny: zkoušejte si znovu a znovu uvědomit tuto Pravdu. Bez ní ve světě nikdy nebude žádné skutečné štěstí či mír. Ona je jediným zdrojem skutečného míru a štěstí.

Pro všechny existuje stejné přirozené štěstí, které se označuje také jako *samádhána* nebo duchovno. Všechna náboženství mají stejný cíl, kterým je dosáhnout zdroje celého vesmíru, tedy Boha neboli *džány*, a právě a jediné tomu se říká skutečné náboženství.

V současnosti si hinduisté, muslimové, křesťané či následovníci dalších náboženství neuvědomují toto pravé náboženství. Hinduisty se můžeme zeptat: „Co jsi poznal díky následování hinduismu? Realizoval jsi Boha, *Brahma*, Rámu, Krišnu nebo Šivu? Ne. Tak co tedy víš? Nosit *dhóti*, motat turban a volat: „nedotýkej se mne, nedotýkej se mne“³ - to jsou podle tebe všechny principy hinduismu?“ Podobně se můžeme otázat i muslima: „Jakého poznání jsi dosáhl díky následování islámu? Znáš Alláha? Ne. Tak co jsi poznal? Nechat si narůst vousy, být obřezaný a radovat se ze zabíjení krav při Kurbanu - to je podle tebe celý islám?“ I křesťana se můžeme zeptat stejně: „Jakého poznání jsi dosáhl jako křesťan? Poznal jsi Otce na nebesích? Ne. Tak co jsi dokázal? Nosíš boty, kalhoty, límeček, kravatu, ve společnosti chodíš se svou ženou ruku v ruce a na krku máš křížek. To má být křesťanství?“

Kdy si konečně hinduisté, muslimové, křesťané a další uvědomí základ svého náboženství, který se nazývá Bůh? Existují samozřejmě i výjimky, ale většinou nikdo nepoznal skutečný smysl svého náboženství, a tak vlastně nikdo nepatří k žádnému náboženství. Jak můžeme mluvit o tom, že někdo konvertoval k jinému vyznání nebo o tom, že někdo opustil své náboženství? Pokud je konverze k jinému náboženství jen změnou v oblékání, jídle a vnějším vzhledu, tak se mnoho hindů obléká jako Evropané či muslimové a mnoho muslimů jako hinduisté. Pokud bychom si měli myslet, že změna náboženství je jen změnou oblečení a jídla, tak bychom museli uznat, že mnoho lidí konvertuje k různým náboženstvím každý den. Změna oblékání a jídla se proto nedá považovat za kritérium konverze. Jen skutečné poznání základního principu je opravdovým následováním náboženství a tento základ je pro všechna náboženství jen jeden – *átman* neboli Já. Všechna náboženství mají tento stejný základ, a proto vlastně neexistují rozličná náboženství a tudíž i konverze je nesmysl. Nikdo není konvertitou a nikdo nemůže

³ Šrí Siddharáméšvar zde naráží na dodržování odstupů mezi jednotlivými kastami, který je vlastní ortodoxnímu hinduismu (roku 1950 byla indická ústavou zakázána kastovní diskriminace). Dotyk někoho z nižší kasty by mohl příslušníka vyšší kasty rituálně znečistit (v některých případech ke „znečištění“ stačí i dotyk stínu).

nikoho přesvědčit ke konverzi. Není ani správně, když řekneme, že se tělo stalo konvertitou, protože v těle se nic nezměnilo, ani v kostech, mase, krvi, atd. Ani jeho otec, ani matka, bratr atd. se nezměnili. Jeho zemřelí příbuzní se k němu nevrátili, ani nějakí živí nezemřeli. Pokud řekneme, že se jedná o změnu myšlenkového přesvědčení, tak je to v pořádku. Tedy ten hinduista, jehož vnitřní víra se změní na křesťanský, se stane křesťanem, a pokud nabude opět přesvědčení hinduistického, stane se zase hinduistou. To samé platí o všech náboženstvích. Rozhoduje přesvědčení. Kde je tedy mnohost náboženství a kde konverze? Kde je ztráta náboženství? Co je to všechno za zbytečný rozruch?

Mnoho lidí říká, že jejich náboženství je lepší než všechna ostatní. Takových lidí se můžeme zeptat: „Co je tím, co činí náboženství horší nebo lepší? Je to určitý způsob oblékání, přijímání či odmítání určitých jídel, různé posty apod.? Pokud by tohle byl pravý smysl náboženství, tak ten můžeme pozorovat u všech vyznání všude na světě. Pokud je ale kritériem opravdovosti náboženství realizace Boha, nalezneme snad nějakého věřícího, který by s plnou vážností tvrdil, že okamžitě po přijetí jeho náboženství dosáhneme realizace? Kdyby tu někdo takový byl, tak by to znamenalo, že všichni následovníci tohoto náboženství si uvědomili Boha. Ale ze zkušenosti můžeme říci, že žádné takové náboženství neexistuje.

Na velké konferenci konané v Chicagu svámí Vivékánanda prohlásil, že mnoho lidí, kteří ustanovují základní principy různých náboženství, sami Boha neznají. Jak by ho pak mohli znát jejich následovníci? Tací lidé jen hodně mluví, ale když dostanou nějakou otázku týkající se Boha, o které si nic nepřečetli, zamotá se jim jazyk. Vědy ze všech sil prohlašují, že pokud budeme následovat cestu, kterou nám ukáže *Sadguru* (duchovní učitel), jediný náš průvodce a zachránce, tak si uvědomíme Boha již v tomto zrození. Všechna náboženství a všechny posvátné texty prohlašují totéž.

Je proto třeba varovat ty, co hledají *paramárthu*, aby se ohledně ní nenechali zmást pseudo-učením nezkušených podvodníků. Právě kvůli takovým lidem je nyní hledání tak komplikované. Ale pro ty, co se dostali do kontaktu s někým, kdo si uvědomil své pravé Já, to těžké není.

V jednom sanskrtském verši stojí, že rozmáčknot v ruce rozkvetlou květinu je snadné, ale dosažení realizace Já (*paramártha*) je ještě snazší.

V současnosti je dosažení realizace Já (paramártha) velmi složité kvůli nevědo mým podvodníkům kteří zavlekli do duchovního učení mnoho nepravdivých a zavádějících principů a spolu s tím různá další přesvědčení, předsudky, názory a výklady, což způsobilo veliký zmatek v otázkách duchovna a náboženství. Aby se odstranily tyto zmatky, vydali žáci Šrí Siddharáméšvara Mahárádže knihu v maráthštině, gudžarátštině a kanárštině nazvanou: Paramártha márga pradípa. Často se stává, že lidé z cizích zemí, toužící poznat védskou filosofii, upadnou do rukou nezkušených panditů, kteří je zklamou. Proto bychom chtěli všechny vyzvat, aby nedělali ukvapené soudy po vyslechnutí neschopných a nezkušených panditů, ale aby se svým soudem počkali, dokud nevyslechnou védskou filosofii Šrí Siddharáméšvara Mahárádže od jeho žáků.⁴

Ti, kdo zdůrazňují nadřazenost vlastního náboženství a podceňují ta ostatní, nepochopili základní princip náboženství a vlastně tedy ani nepochopili, co to vůbec náboženství je.

⁴ V anglickém překladu není tento odstavec nijak vyznačen a není u něj žádná poznámka. Z obsahu lze ovšem usuzovat, že jde o pozdější dodatek.

Hlavní předmět všech náboženství je stejný – uvědomit si Boha, který je základem celého všehomíra. Bůh je někdy též označován *samádhána*, čili dokonalé přirozené štěstí, které bylo popsáno výše. Celý vesmír na něm závisí a život všech bytostí je díky němu udržován.

Každá žijící bytost touží bez výjimky po *samádháne*. *Samádhána* je konečným cílem každého a celý svět o ni usiluje. Co je základní životní potřebou? Na čem závisí život? Závisí hlavně na *samádháne*. Jaké jídlo je nejvíce pojídáno? Díky čemu je opravdu udržován život? Tento bod je třeba pečlivě uvážit. Záleží štěstí na vašem manželovi či manželce? Ne. Kdyby tomu tak bylo, tak by lidé brali své partnery pořád s sebou. Záleží štěstí na synovi? Ne. Syna posíláte pryč do školy. Kdyby záleželo na jídle, tak by si lidé připevňovali k ústům pytle s potravinami. Všechny tyto věci jsou jen prostředky, pomocí nichž se lidé snaží získat štěstí (*samádhána*). Pokud tyto věci začnou štěstí narušovat, lidé s nimi přestanou. Proč to dělají? Protože jinak se naruší jejich štěstí. Nikdo neřekne: „Dost bylo *samádhány*,“ nebo: „*Samádhány* mám plné zuby.“ *Samádhána* je nutným podkladem každého sousta jídla a každého kroku v každém směru v našem životě. Je potřeba při každé činnosti, každou minutu, v každém slově. Jen kvůli *samádháne* lidé jedí, pijí či chodí na záchod.

Lidé nevědí co je na pozadí jejich tužeb, tj. co je nezbytné k jejich životu. Potřebují prostor, vzduch, vodu, světlo a zemi. Také žádají respekt, úctu a chtějí, aby jim ostatní říkali pane, Mistře, Ráosáhibe, atd. Proč to chtějí? Protože mají pocit, že tak získají radost a štěstí, tj. *samádhánu*. Někteří lidé dokonce prosí Boha o smrt. Proč? Důvodem je opět touha po štěstí. Když si někdo myslí, že v tomto životě nemůže již štěstí dosáhnout, touží po smrti a někdy dokonce spáchá sebevraždu. Celý život lidé žijí jen proto, aby dosáhli *samádhány*. Touha po nebi, modlitby k Bohu pro pozehnání nebo prošení duchovního učitele, aby odstranil utrpení a ukázal cestu k vysvobození (*mókša*) – to vše lidé dělají jen proto, aby dosáhli *samádhány*. Je tedy zřejmé, že všechny živé bytosti *samádhánu* potřebují naprosto nutně. Můžeme vidět, že zřeknutí se, opuštění či přijetí jakékoli věci, a to i těla, má za účel štěstí a jen štěstí (*samádhána*).

Co je smyslem náboženství? *Paramártha* (sebe-realizace) čili dosažení nejvyšší blaženosti. Jaký je jeho cíl? Osvobození nebo spasení. *Samádhána* znamená osvobození od veškerého utrpení a dosažení nejvyšší, nepomíjející radosti. *Samádhána*, která byla popsána výše, je jen dočasná, protože se vztahuje k dočasnému životu. Potěšení, které získáváme skrze materiální předměty, je dočasné, ale dosažení dokonalé, nejvyšší, věčné blaženosti (*samádhána*) je skutečná *paramártha* čili *mókša*, tj. osvobození od všeho utrpení, starostí, úzkostí, námahy atd. Je to nejvyšší blaženost. Život je závislý na štěstí. Získat štěstí, které je věčné a dokonalé, je *paramártha*. Přišli jsme na tento svět, abychom ho dosáhli. Jak je možné ho dosáhnout? Jedině díky milosti *Sadguru*a.

Nyní je jasné, že skutečné štěstí spočívá v poznání Já (*paramártha*). Je povinností všech, aby jí dosáhli. Každý po ní touží. Tělo, manžel či manželka, syn atd. - to všechno lidé chtějí, protože doufají, že tak získají blaženost (*ánanda*). *Paramártha*, která dává věčné štěstí, není vlastnictvím nějakého určitého náboženství nebo sekty. Je to náboženství, které je od narození vlastní všem. Není možné žít bez ní. Někteří dokonce i umírají kvůli štěstí, tj. *paramártě*. Vědomě či nevědomky po ní touží každý. Ten, kdo po ní touží vědomě svou myslí a se zápallem, ji získá natrvalo. Ale ten, kdo neví, co je *paramártha*, a nezná cestu k ní, jen dnem i nocí vynakládá marné úsilí, aby dosáhl štěstí. Aby dosáhl štěstí, kouří opium, pije víno, zabývá se politikou, snaží se vymyslet nové vynálezy či objevy nebo se věnuje mnoha dalším činnostem. Ale v žádné z nich nemůže nalézt skutečné štěstí, takže ho nakonec všechny omrzí. Nakonec si každý bude

musit vzít dávku *paramárthy*, vědomě a učinit tak záměrně. Tato *paramártha*, která je blažeností (*ánanda*), je náboženstvím všech. Nepatří nějakému konkrétnímu vyznání ani žádné sektě. Ti, kdo tvrdí, že nechtějí *ánandu* či *paramárthu*, by měli bez váhání křičet: „Nejsme živí. Jsme mrtví!“ Dokonce i smrt je pro *paramárthu* nebo *samadha-ánandu*. Kam půjdete, když opustíte *paramárthu*? Jak byste mohli žít bez ní?

Celý svět dychtí po štěstí. Každý se dře do úmoru, jen aby dosáhl štěstí. Ale můžete vidět, že místo štěstí získají všichni jen utrpení a starosti. Každý, od rolníka po prince, je dnes nešťastný. Pokud to pečlivě uvážíme, dojdeme k závěru, že metody používané k dosažení štěstí jsou špatné a nefunkční a že musí být nějaký hrubý omyl už v jejich základě.

Ve všech civilizovaných zemích nenacházíme nic než utrpení. S novými vynálezy, které se v těchto zemích objevují, drží krok smutek a utrpení. Kvůli těmto vynálezům se zvětšují žádosti lidí, kteří, aby je mohli naplnit, musí pracovat a lopotit se stále víc a víc. Požadavky na lidskou výkonnost potřebnou k uspokojení těchto tužeb rostou každým dnem s dalšími novými vynálezy. Každý nový vynález vydělá peníze svému objeviteli, ale touhy a žádosti, které tak vytvoří, vyprázdňují kapsy milionů lidí. Je lepší trpět jedem z hadího uštknutí než zvětšovat byt' jedinou touhu. Hadí jed je možné vyléčit jediným podáním protijedu, ale touhu je třeba uspokojovat neustále po celý život. Jakmile někdo přijde s novým vynálezem, okamžitě se mu začne dělat velká reklama a používají se i další různé způsoby, jak zvýšit poptávku po tomto novém objevu, jen aby se na něm dalo vydělat víc peněz využíváním nevědomosti. Velmi často také vlády využívají své moci k útlaku, intrikám či politikaření. Někdy vláda dokonce začne vést válku s jinou zemí, aby jí vnutila své vynálezy. Takto se spolu s pokrokem ve vynalézání zvětšují i lidské touhy a objevuje se mnoho strategií jak získat peníze. Jak byste mohli v těchto podmínkách očekávat skutečné bratrství či jednotu? Není nic jiného než otevřené nepřátelství. To, co je ve skutečnosti zlodějinou, ba přímo vyděračstvím, je ovšem označováno za velký civilizační pokrok, a dokonce i za podporu všeobecného bratrství na celém světě. Nechme ty, co toto tvrdí, ať se v takovém bratrství radují, ale je jisté, že svět nebude díky těmto vynálezům šťastný. Tyto vynálezy jen táhnou lidi do pekel. Svět se žene do zkázy. Pokud svět půjde nadále stejným směrem, výsledkem bude krutost, krveprolití a hrozné války. Nikdo nemůže popřít, že výrobky moderní vědy jen zvětšily počet možností jak přijít o život.

Proč si v dávných dobách mohli lidé uchovat přísnou morálku, upřímnost a nesobeckost? Důvod je nasnadě. Lidských tužeb bylo pomálu a to nezbytné si mohli opatřit jen s trochou práce. Proto neměli žádný důvod sklouzávat k nemorálnímu jednání. Nyní se ale tužby zvětšily do tak obrovské míry, že je není možné naplnit ani těžkou prací, a proto se množí krádeže, intriky a další nemorální jednání. Někteří zašli až tak daleko, že spáchali sebevraždu.

Lidé se přiklánějí ke špatnostem jen kvůli svým touhám. Chtějí vyplnit své touhy jakýmkoli způsobem. Touha je matkou všech špatností. Způsobuje úzkost a starosti. Jeden nevěří druhému, jedná se bez skrupulí, bez ohledu na zákon a strach, všude převládá nepokoj a násilí. Bravo! Ó, touhu, taková je tvá moc! Táhneš celý vesmír do hluboké propasti. Stručně řečeno, nemorální jednání, které nyní řadí všude na světě, je důsledkem neustálého růstu touhy. Kvůli touhám člověk pracuje. Ten, kdo nemá žádné touhy, klidně odmítne pracovat: „Proč bych si s tím měl dělat starosti?“ - to je věta, kterou často používají osoby, jež se zbavily svých tužeb. Základem je, že je to chtění, které člověka nutí pracovat a svádí ho k nemorálnímu jednání. Jen kvůli chtění musí člověk podstupovat ponižování a neúctu. Říká se, že v nepříznivých časech je hlupák králem. Nutnost nezná žádný zákon ani úctu a nikdo si nemůže udržet sebeúctu s

touhami, které ho ovládají. V dnešní moderní civilizaci mají lidé stále mnoho potřeb a jsou obklopeni mnoha překážkami, které jim brání v jejich naplnění.

To samé dnes platí i o zákonech! Aby lidé dodrželi jednu zásadu zákona, musí jich potají několik porušit. Čím více omezení, tím více se porušují. Pokud je nemožné jít přímou cestou, člověk se musí uchýlit k různým postranním cestičkám. Toto pravidlo platí u všech bytostí stejně. Říci, že svět je šťastnější díky reformám a vynálezům, které jen vytvářejí neutuchající touhu, je jako říci, že hořící dům jsme uhasili pomocí oleje.

V jakém stavu je též současný společenský život? Je to jen divadlo a přetvářka. Není pravdou, že by starověcí mudrci nebyli s to přijít s těmito reformami či vynálezy apod., se kterými nyní přicházejí moderní vědci, kteří tak svět strkají do propasti utrpení. Starověcí světcí by byli schopni získat tyto objevy, ale rozhodli se od nich upustit, protože pochopili, že nepřinesou světu štěstí, ale jen naprosté zničení míru a rovnováhy. Byli upřímně přesvědčeni o tom, že takové novinky (reformy) či vynálezy jako jsou dnes, by přinesly jen nekonečné utrpení a celosvětové napětí a starosti, tak jak to můžeme sami dnes vidět. Přirozený mír a radost, které na světě panovaly před příchodem moderní civilizace, se už zcela vytratily. Lidé žijící v moderním světě si to vůbec nedovedou představit, ať se snaží sebevíc. V oněch dobách vládli všude mír a radost a lidé mohli spokojeně a snadno žít s trochou práce. Celou rodinu bylo možné uživit jen trochou práce jediného jejího člena. Navíc i hosté byli vítáni a pečovalo se o ně jako o svátku Diválí. Dnes je ale host v domě stejně vítaný jako Jama (bůh smrti). Jsou ty národy, které jsou na vrcholu tzv. civilizace, skutečně šťastné? Některé se mohou navenek jevit jako šťastné, ale uvnitř se většina lidí na celém světě utápí v utrpení a musí těžce bojovat o to, aby se vůbec udrželi při životě, takže i jeden den bez práce už znamená hlad. Mnoho lidí si nemůže dovolit vlastní dům a leží na ulicích jako tuláci. Když se nemůže uživit ani jednotlivec, tak proč myslet na rodinu nebo hosty? Jak můžete v takovýchto podmínkách očekávat skutečnou lásku, přátelství a celosvětové bratrství? Je tu jen samá přetvářka. Jen Bůh ví, co se děje uvnitř. Uznávaní mudrci prohlašovali, že jedině *paramártha* přinese nejvyšší blaženost, přirozené štěstí, vzájemnou lásku a celosvětové bratrství. Bez ní nebude svět nikdy šťastný. Ale může být šťastný i bez moderních reforem a vynálezů. Bohatství Indie bylo nezměrné a vysloužila si dokonce jméno „Země zlata“. To nebylo díky modernímu způsobu života, ale díky prostému žití s málo tužbami. Byl to výsledek radostného užívání přirozených zdrojů, které poskytuje příroda. Moderní civilizace vytváří jen luxus a tím zvětšuje touhy lidí, čehož následkem je jejich utrpení a zármutek. Moderní vědci nemohou objevit to, co je opravdu užitečné a nezbytné pro život, ovšem právě způsob jak toto získat byl vynalezen starověkými mudrci. *Ršiové* vynalezli věci nezbytné pro udržení života, ale byli zcela prostí jakýchkoli žádostí a omezovali jejich používání na minimum. Protože člověk by si neměl dělat příliš starostí s takovými materiálními věcmi, nebo jinak nenajde dost času a sil na věčnou blaženost. Míra štěstí, kterou získáme ze světských věcí, vůbec neodpovídá míře náročnosti práce a starostí spojených s jejich získáním. Z pohledu skutečného štěstí to není výhodný obchod, neboť světské štěstí je jen malý drobek, zatímco utrpení spojené s jeho získáním je proti němu jako hora. Prozřetelnost vše uzpůsobila tak, že to, co je potřeba ke skutečnému štěstí, je dostupné všude bez námahy a zdarma (bez nákladů). Také zařídila, že země sama od sebe přirozeně vytváří to, co je třeba k jídlu a k pití. Tyto plody přírody si s velkým potěšením vychutnávali starověcí mudrci a i dnes si je vychutnávají ptáci, šelmy a další zvířata. Jedině lidé, kteří mají všechny smysly a schopnosti, a kteří jsou přesvědčeni o tom, že jsou moudří a nadřazení všem, si nevyčutnávají toto potěšení a kvůli své hlouposti trpí mnoha útrapami nejen oni, ale navíc způsobují i velké utrpení němým tvorům

jako jsou koně, volové, sloni, velbloudi a další, kteří by si jinak svobodně užívali tuto přirozenou blaženost s radostí a potěšením. Všechny ostatní nevědomé bytosti, které na rozdíl od člověka nemají schopnost rozlišovat, si užívají přírodních zdrojů s nejvyšší radostí a potěšením a pohybují se svobodně jako králové. Nikdy nepomyslí na to, že by měli někomu sloužit, na peníze či práci, a to ani ve snu. Ó, moudří! Tato žena (*prakruti*, příroda) vytvořila a připravila vše, co je nezbytné pro jejího muže. Stačí jen, aby si manžel (lidstvo) vychutnával přirozené štěstí, které dává příroda, bez nějaké námahy či starostí. Ale manžel (*novará*) je „*no-vará*“, tj. přehlíží své štěstí kvůli vlastní přemoudřelosti a jako hlupák těžce pracuje, aby získal nové vynálezy, aby našel nové podoby a prostředky štěstí, ale vždy to skončí jen utrpením. Příroda je plná zdrojů a skýtá přešvih toho, co je nezbytné k životu pro všechny bytosti. Jen člověk, který je nejlepší ze všech bytostí, se dře od rána do večera jako mezek nebo zmírání starostmi a problémy, zatímco ostatní bytosti si s potěšením a radostí vychutnávají jídla, pítí i další věci nezbytné k životu, které jim poskytuje příroda.

V maráthštině existuje přísloví, které doslova znamená: „Mudrc jí kravinec a hlupáci sladkosti.“ Zkuste se zamyslet nad smyslem tohoto pořekadla. Pořád nejste přesvědčeni, že produkty přírody jsou dostačující? Nejste již znechuceni neustálou dřinou? Není už čas, abyste se od světců dověděli, jak odstranit palčivé starosti?

Proto starověcí mudrci a zakladatelé všech náboženství nebyli žádostiví materiálních věcí a uvědomili si Pravdu všehomíru, tj. Boha čili *Brahman*. To je zde míněno pod pojmem *paramártha*.

Všechny národy by si měly dát pozor, protože cesta, kterou si vybrali pro svůj vývoj, vede ke strašlivým katastrofám. Měly by se tudíž vzdát představy, že se budou radovat z pomíjivých věcí, které jsou plné hořkého jedu a měly by následovat cestu popsanou Védami, která jim jako jediná přinese přirozené věčné štěstí a též vytvoří pocit univerzálního bratrství. Měly by okamžitě začít se systémem rovnoměrného a nezávislého využívání darů přírody a použít výhod nekonečných sil, které se skrývají za závojem mysli.

Není snad povinností těch nejtalentovanějších na tomto světě nalézt způsob a prostředky, aby štěstí a radost byly univerzální, aby skončilo napětí z práce, potřeby výdělků, hromadění a aby mohly zmizet zbraně, zvrácená nařízení, politika a intriky? Každý den se objeví nějaký nový vynález a lidé jsou nuceni, aby se kvůli němu dělali a lopotili, tím, že se používají různé taktiky zvětšující touhu po těchto objevech. Jak dlouho ještě půjde svět touto cestou? Ještě se tím neunavil? Nechme toho. Učiňme tomu všemu konec. V současnosti se všechny národy honí jen za materiálními věcmi a lidé jsou vedeni k materialismu. Výsledkem je, že celý svět je nešťastný a ubohý. Nicméně přijde den, který bude Zlatým dnem pro celý svět, kdy přijde skutečný spasitel, který ukáže způsob i prostředky k odstranění utrpení všech lidí a učiní je šťastnými.

Ó, vynálezci! Vynalezte alespoň jeden takový vynález, aby už nikdy nikdo nemusel za žádných okolností dřít a lopotit. Ó, političtí vůdci! Založte alespoň jedno takové hnutí, které odstraní všechno utrpení a touhy, aby již nikdo nikdy po ničem netoužil. K čemu jsou vaše současné objevy, reformy a hnutí, které jen zvětšují dřinu a těžkou práci a neustále vytvářejí starosti a vražednou úzkost? K čemu je zbytečná dřina?

V současnosti úzkost a starosti „musím pracovat, musím pracovat“ posedly všechny jako duch. Proto to bude Zlatý den, až nějaký vynálezce či reformátor vystoupí a zatočí s moderní civilizací, reformami, vynálezy, intrikami a politikou. Taková osoba bude skutečným spasitelem! Není pochyb o tom, že tato svatá osoba bude uctívána na věky!

Nemyslete si, že to není možné. Šrí Sadguru Siddharáméšvar Mahárádž byl skutečným spasitelem, který učil cestu k dosažení věčného štěstí tím nejprostším způsobem – pochopením.⁵

⁵ Tento odstavec je možná opět pozdějším dodatkem.

Překlad: David Dostal

Korektury textu: Iveta Černá, Jiří Procházka, Martin Vinkler

2. opravené vydání

2014

www.ADVAITA.cz